



3.
СТРАНА

Председник Србије посетио Будимпешту

Плодови акције у Новом Сентивану



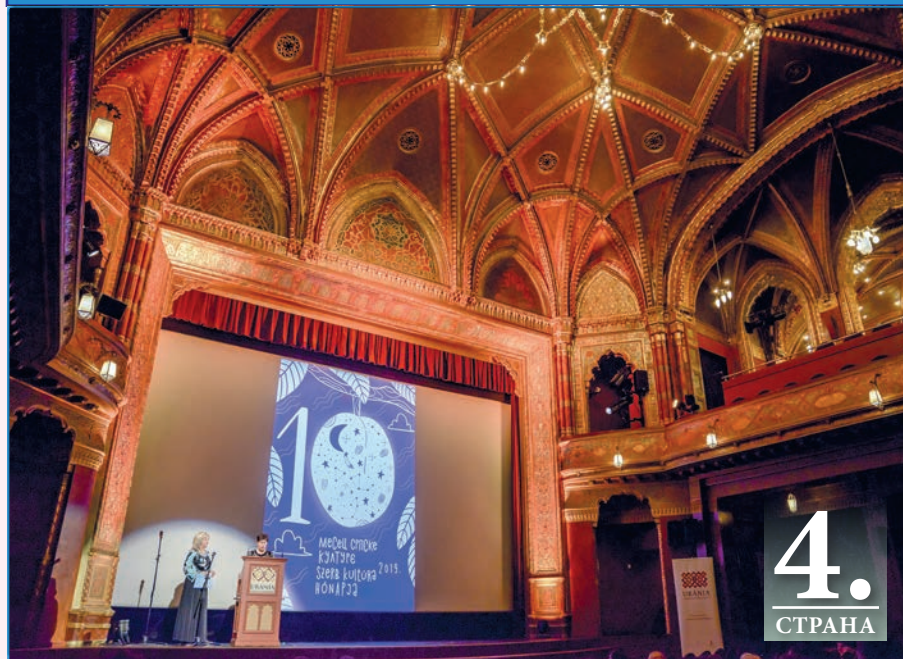
6.
СТРАНА



10.
СТРАНА

Музички камп у Десци

Отворен „Месец српске културе”



4.
СТРАНА

ПОЛИТИКА

Међународни демографски форум у Будимпешти

Србија губи становништво падом наталитета и исељавањима

Говорећи на демографском форуму у Будимпешти, председник Србије је подсетио да Србија годишње изгуби град величине Кикинде. Он се захвалио мађарском премијеру Виктору Орбану што је организовао тај самит јер је реч о веома важној теми која утиче на наше животе



Александар Вучић и Виктор Орбан

Вучић је, обраћајући се учесницима форума, истакао да се Србија суочава са истим демографским проблемима као и цела Европа, да је прошле године бројчано изгубљен цео један град величине Кикинде, да је влада увела мере, али да резултати још нису видљиви. Према његовим речима, умрло је више од 100.000 људи, а родило се 63.175, што значи да је демографски минус за годину дана - 37.680 људи. То значи да је Србија изгубила град величине Кикинде, у којој сада живи око 38.605 становника, рекао је Вучић.

Председник Србије је рекао да је просечна старост у Србији 43,2 године, док је 20,2 одсто популације старије од 65 година. Како је рекао, ниједна гене-

рација оних који су рођени после Другог светског рата није омогућила просту репродукцију. „То нам говори много о суштини проблема“, рекао је Вучић.

Он је навео да је Србија у последњих 75 година имала падове и успоне, периоде мира и рата, просперитета и економске стагнације и пада, али да је наталитет од педесетих година двадесетог века испод нивоа потребног за „обнову популације“.

„То значи да, да би нас следеће године био исти број као данас, број деце по жени би требало да буде 2,1, а у Србији је 1,48“,

рекао је Вучић. Он је навео да је у Мађарској стопа наталитета 1,49, скоро иста као у Србији, али да су мере Виктора Орбана дале резултате. Вучић каже да су негативни трендови присутни и у богатим и у сиромашним земаљама, па да тако у Србији најбогатији делови земље, најбогатије општине у Београду, имају најмање стопе наталитета. Тако су, каже, и мере које су предузете дале резултата у најсиромашнијим деловима земље.

„Нико не може да гарантује, шта год да урадите, не знате да ли ћете добити позитивне резултате. Тако су мере у једној земљи, које су довеле до побољшања, нису успеле у некој другој“, рекао је Вучић.

Он је навео да све земље, због бу-

дућности своје, али и будућности Европе, треба да раде заједно на том проблему. Вучић је на почетку рекао и да је председник Мађарске Виктор Орбан заслужан за односе Србије и Мађарске који су, истакао је, најбољи у савременој историји.

Зато је поново замолио све да, без обзира на критике које његови апели изазивају, разумеју да је Србији потребно више деце, јер без њих нећемо имати ни економију, ни нацију.

„Никаких економских проблема нећемо да имамо, ако избегнемо политичке проблеме“, подвукао је Вучић. Поновио је да данас немамо питање територија, већ опстанка народа, те истакао да је Србија прошле године изгубила град величине Кикинде, а у 20 година градове величине Новог Сада и Ниша.

Пренео је да је и мађарски премијер Виктор Орбан приметио да су демографски проблеми европски феномен и да морамо са тим да се суочимо.

Вучић је додао да ће цена за два светска рата, а Србији и за ратове 1990их, у демографском смислу, тек доћи.

„Мораћемо да размишљамо више, не само о себи већ и ономе што долази после нас“, подвукао је председник Србије.

Најавио је ће бити и даљих повећања додатака за породице, породиље, мајке, као и да ће, прво државне, а затим и приватне компаније бити у обавези да граде обданишта у својим системима, где мајке могу да оставе децу.

Указао је да ће се, уз мере по-

пулационе политике, подићи број деце по брачном пару, са 1,48 на 1,60, али да је готово немогуће да дођемо до 2,1, што је проста репродукција.

Вучић је додао да је много научио из разговора са саговорницима у Будимпешти и да верује да ће Србија имати подршку Орбана, Пелегринија и Бабиша, као и целе Вишеградске групе.

„Верујем да ћемо имати убрзано приближавање Европској унији и да ћемо све ове сукобе, све силе које на различите начине вуку Европу и свет у различитим смеровима, превазићи са овим земаљама, заједнички, јер сами не можемо“, истакао је Вучић.

Додао је да много очекује од наредних заједничких сусрета са званичницима Вишеградске групе и да верује да ће већ у наредним данима угостити неке од људи са којима је и синоћ у Будимпешти разговарао, те да ће сарадња бити још ближа и плодноснија. ■

У СУСРЕТ ИЗБОРИМА

У Мађарској се 13. октобра ове године одржавају локални и народносни избори, на којима ће се бирачи својим гласовима опредељивати за чланове будућих самоуправа на свим нивоима, односно за градоначелнике. И овога пута, право гласа имају само они грађани који су се претходно уписали у мањински бирачки списак. Сходно законским правима, и српске цивилне организације постављају своје кандидате и листе на месном, територијалном (жупанијско-будимпештанском) и државном нивоу.

Када је реч о самој процедури гласања, треба подсетити да ће, када дођу на гласање, бирачи добити три гласачка чистића: један за локални, један за жупанијски и један за државни ниво. У локалне мањинске самоуправе бирају се три или четири имена на гласачком листићу. Бирачи, наравно, могу да гласају и за мањи број кандидата. Међутим, ако се значи више од три или четири кандидата, гласачки листић ће се сматрати неважећим. Што се тиче жупанијског и државног нивоа, глас се за организације које су кандидовале своје листе. Овде се „Х“ ставља у кружић испод организације и глас се само за једну од њих, и то подједнако на жупанијској и државној листи.

Коверти са изборним материјалима за припаднике народности биће зелене боје (треба их тражити на лицу места), а да би гласање било валидно, коверат на крају треба лично залепити. Сви припадници народности који су заинтересовани за гласање, треба да се региструју путем интернета или у месној изборној канцеларији, најкасније до 27. септембра у 16 часова.

У очекивању траженог званичног обраћања српских надлежних тела бирачима, детаљније информације сви заинтересовани могу добити на мађарском језику, на интернет страницима:

1. <https://www.valasztas.hu/nemzetisegionkormanyzati-valasztasok-2019>
2. <https://www.valasztas.hu/nemzetiseginevjegyzeki-nyilvan-tartas>

Милош Земан:

Чешка би могла да повуче признање Косова

Председник Чешке Милош Земан рекао је поводом посете Србији да не би искључио могућност да једног дана Чешка повуче одлуку о признању Косова као независне државе, додавши да ће спровођење тог чина бити тешко

Земан је нагласио да ратни злочинци не би требало да воде ниједну земљу у Европи.

У контексту повлачења признања независности Косова које је досегло до 15 држава, Земан је, упитан зар не

би Чешка требало да буде једна од првих већих држава која је „укинула признање Косова“. Земан је одговорио: „Бојим се да ће, ако немамо значајну мањину, сетивши се да је Косово одбила да призна Шпанија са каталонском мањином, Кипар из сличних разлога, Словачка са мађарском мањином, то ће бити мало тешко спровести. Али, опет, не искључујем да ће се то једног дана догодити. На крају крајева, ратни злочинци не би требало да воде ниједну земљу у Европи“, поручио је Земан, у интервјуу за чешки портал Парламентни листи.

Земан је додао да је сагласан са министром одбране Чешке Лубомиром Метнаром

да је признање Косова „дипломатска грешка“, нагласивши улогу Ослободилачке војске Косова и бившег премијера привремених институција самоуправе у Приштини Рамуша Харадинаја.

На констатацију да бивши косовски премијер има прилично занимљиву прошлост и да су (вероватно) сведоци убијени, те му се зато не може судити, Земан је кратко рекао „да, ОВК, то се зна“.

Земан је истакао и да ће предстојећа посета Србији бити пре свега економског карактера, али да ће се дотаћи и теме Косова.

Напоменуо је да подржава постепено приближавање Западног Балкана Европској унији, „са изузетком Косова“. ■



Милош Земан

Председник Србије посетио Српску школу у Будимпешти

СУСРЕТИ

Знање је једино што нико никад не може да вам узме

Другог дана званичне посете Мађарској, у четвртак 5. септембра, председник Србије Александар Вучић посетио је Српско забавиште, основну школу, колегијум, гимназију и библиотеку „Никола Тесла“ у Будимпешти



много сам срећан што сам данас са вама. Говорим вама, Србима, и вама који нисте Срби. Много сам срећан када видим овако лепо повезане тробојке, српску и мађарску заставу. Желим да се захвалим вама, али и свим људима који раде заједно са вама у забавишту, основној школи, гимназији, ђачком дому и библиотеци.

„Ма одакле да сте дошли, а знам да ту има деце из Мађарске, из Републике Српске, из Црне Горе, из Хрватске, Северне Македоније, из целе Србије, посебно из Војводине, знам колико смо тога свету дали, зато вас молим да учите, да будете вредни, јер знање је једино што нико никад не може да вам узме. А, оно друго што можете да имате, то је љубав према вашој отаџбини и љубав према свом српском роду. Бескрајно вам хвала, и вашим одличним родитељима, што су то усадили у вас и што и данас чувате ваш идентитет. Хвала драги пријатељи који сте посебно ангажовани из српске заједнице и ове школе. Амбасадору Тодорову јавите за



Тачно у 14 сати, на улазу школе, председника Вучића поздравила је директорка школе др Јованка Ластић, у кругу својих најближих сарадника. По српском обичају, госта из наше матичне земље су хлебом и сољу дочекали гимназијалци, обучени у српску народну ношњу. После краћег разговора, директорка је позвала Александра Вучића да посети свечану салу ове васпитно-образовне институције, а својим присуством овај тренутак су увеличали и Иван Тодоров, амбасадор Републике Србије у Мађарској, Љубомир Алексов, представник српске националне заједнице у Мађарском парламенту и Вера Пејић Сутор, председница Самоуправе Срба у Мађарској.

Окупљенима се прва обратила др Јованка Ластић, речима:

„Данас имамо велику част, данас је у званичној посети код нас председник Републике Србије. Мислим да за овакву посету одавно није било примера. Такође, мислим да је то слика и прилика значаја наше школе и вас деце, која се школујете код нас. Треба да будемо поносни на овај данашњи дан. Ја бих замолила господина председника Александра Вучића да вам се обрати и молим вас да га слушате пажљиво.“

Председник наше матичне земље је у свом кратком говору рекао следеће:

„Драга децо, много сам срећан што сам данас овде са вама. Кажем децо, мислим, младићи и девојке,

Желим да кажем велико хвала свим људима на огромном ангажману. Сада желим да замолим вас децу, девојке и младиће, да учите, да будете још марљивији, да српски језик никада не заборавите, ћириличн о писмо никад да не заборавите, и било да се вратите у Србију, или да живите било где другде, да Србију



бескрајно волите. Ми ћемо мало, колико будемо могли, помоћи да имате још боље услове, да урадимо све да се овде изнедре нови Никола Тесла, Михајло Пупин и Милутин Миланковић, и све оно што су Срби дали свету“, рекао је Вучић и поручио:

сваки проблем који имате. Хоћу да се захвалим и нашем пријатељу, и пријатељу Србије, Виктору Орбану, мађарском премијеру, за све што је учинио да имате боље услове, а ја ћу додати још неке ситнице. Ми као Србија спремни смо да уложимо много

више новца него што је уложено у претходних двадесет, тридесет година с наше стране.“

Гимназијалци су потом поставили госту неколико питања. Марко Штулић, ученик 10/ц разреда, поставио је питање у вези са набавком уџбеника из Србије.

„Што се тиче уџбеника, о томе немојте да бринете. Ја ћу из своје личне библиотеке да вам поклоним око двеста књига. Мојих књига, а не државних или било чијих, него мојих личних књига. Што се тиче уџбеника, моћи ћете да их добијете колико год вам буде потребно, то ће држава Србија да вам обезбеди. Сва таква питања која нису претерано велике вредности решићемо их у року од десет дана. Ми смо разговарали да вам купимо ову суседну зграду, да се проширите. Направили смо Српску кућу у Подгорици, правићемо у Загребу, па желимо да имамо нешто што је много лепше од сваке наше куће, а то су образовне институције за наше младе овде у Будимпешти. На то можете да рачунате“, рекао је председник Вучић.

Миа Чорић, ученица 10/а разреда, распитивала се о томе да ли је могуће да матична земља обезбеди могућност нашим ђацима из Будимпеште да учествују на предметним такмичењима. Она сматра да би то било веома корисно. Наиме, наши ученици немају могућност да учествују на предметним такмичењима у Мађарској, пошто се у српској школи предмети уче на српском језику.

Председник Вучић је на њено постављено питање овако одговорио:

„Ја ћу то да пренесем министру Шарчевићу. Од њега ћете добити одговор. Ви на то можете да рачунате у понедељак. Ја не видим ниједан проблем, ниједан разлог, да ви не бисте могли да добијете такво позивно писмо за учешће на нашим такмичењима. Ми рачунамо на вас, а ви рачунајте на Србију!“

На крају сусрета, у знак пажње, Ања Рецовић, ученица 10/б разреда, председнику Александру Вучићу предала је поклон Српске школе у Будимпешти, тачније, своје ликовно остварење, цртеж, портрет Вука Караџића.

Д. Дујмов



КУЛТУРА

Отворен јубиларни, десети „Месец српске културе“

Лепота не сме да буде закључана, али ни изгубљена

У петак, 6. септембра ове године, отворена је манифестација „Месец српске културе“, коју традиционално организује Културни и документациони центар Срба у Мађарској, у сарадњи са својим партнерима. Свечано отварање приређено је у филмској палати „Уранија“, а манифестација је почела пројекцијом филма Милорада Крстића „Рубен Брандт, колекционар“, који је добитник бројних светских награда и признања



Милорад Крстић, Радмила Роцков и Хермина Роцков

Пре пројекције филма „Рубен Брандт, колекционар“, присутне је поздравила Асја Драча Мунтеан, помоћник министра културе за међународну сарадњу, у име Владе Србије, честитајући јубилеј организаторима манифестације, која је својеврсни празник културе и уметности на овим просторима. Она је истакла да јој је част да поздрави све присутне на овом великом културном догађају, који зближава два народа и чије се културе међусобно

израза, преко концерата, уметничких изложби, филмова, књижевних вечери и фолклорних програма. Честитао је организаторима на томе што на најбољи могући начин презентују културно-уметничко благо свог народа, који има чиме да се дичи.

– Управо због тога је држава Мађарска финансијска потпора оваквом и сличном прегалаштву, а за српску заједницу издвојене су 2,4 милијарде форинти, за обнављање њених установа и институција. Добри

кла је Асја Драча Мунтеан.

Функционер Државног секретаријата за односе са верским и националним заједницама, Рихард Тирчи је, обраћајући се присутнима у име Владе Мађарске, изразио своје задовољство што је од десет манифестација, имао част да буде на готово свим, и да се сваки пут изнова диви разноликости културних

РЕАЛИЗАТОРСКА ФИЛМСКА ЕКИПА

Режија: Милорад Крстић; **сценарио:** Милорад Крстић, Радмила Роцков
Улоге: Иван Камараш, Габријела Хамори, Залан Макранци, Чаба Мартон
Анимација: Милорад Крстић, Ласло Марцел
Монтажа: Милорад Крстић, Марцел Ласло, Данијел Милошевић, Ласло Вимер
Музика: Тибор Цари
Продуценти: Петер Мишколци, Хермина Роцков, Радмила Роцков, Јанош Курди-Фехер, Милорад Крстић
Продуција: „Рубен Брандт“

рад Крстић и чланице реализаторске екипе, Радмила и Хермина Роцков, поздравили су присутне. Режисер и сценариста филма, мултимедијални уметник Милорад Крстић је рекао:

„Надам се да ћете уживати у филмској причи, у овом, за мене, најлепшем биоскопу на свету. Реч је о аудио-визуелној симфонији, о анимираном, акционом, психолошком трилеру. У филм сам уградио целокупну љубав, знање и умеће одабиром слика, скулптура и плаката, који чине историју уметности од пејинског сликарства до поп-арт сликарства и Ендија Ворхола. Наслов филма је добијен склапањем имена два позната сликара Рубенса и Рембрандта. Све је у њему динамично, узбудљиво, управо као што је и живот.

Хермина Роцков, један од продуцентата је рекла да је филм остварење једног великог тима, у коме је било око 150 људи из разних области и струка. То је дело једне уже и шире породице, у којој су сви сарађивали, од идеја, слике, анимације, музике, монтаже и продукције.

Радмила Роцков је такође, из тима продуцентата, али и ауторов сарадник у градњи карактера ликова и на сценарију. Она се захвалила свима који су дошли да погледају филм, рекавши:

– Нарочито се захваљујемо Мађарском националном филмском фонду, од кога је добијено 4.25 милиона америчких долара за реализацију овог великог пројекта, на коме се радило око осам година, уз помоћ компјутера, али и на традиционалан начин, цртањем руком. Велики број филмова, цртаних и играних, био је инспирација за настајак „Рубена Брандта, колекционара“. Овај тренутак је



Асја Драча Мунтеан

БЕЛЕШКА О РЕДИТЕЉУ

Милорад Крстић рођен је у Словенији, 1952. године. Дипломирао је право на Новосадском универзитету. Од 1990. ради у Будимпешти као сликар и мултимедијални уметник. Ожењен је Радмилом Роцков, Српкињом из Мађарске, са којом је 37 година у браку и која му је непроцењива животна сапутница и сарадница на готово свим пројектима. Године 1995. освојио је награду жирија „Сребрни медвед“, у Берлину, за свој први анимирани кратки филм „My Baby Left Me“. „Колекционар“ је његов први дугометражни филм.

прожимају. Поздравила је мађарске званичнике, амбасадора Србије у Мађарској Ивана Тодорова, председницу ССМ-а Веру Пејић Сутор, представника Срба у Мађарском парламенту Љубомира Алексова, као и представнике српских институција.

– Посебно је задовољство што се „Месец српске културе“ отвара мађарским филмом, који је направио један Србин, што је само потврда да је српска заједница на овим просторима присутна у свим сферама – ре-

односи два народа су подстрек за још бољу сарадњу – рекао је Рихард Тирчи.

Присутне је поздравио и Милан Ђурић, вршилац дужности директора Културног и документационог центра Срба у Мађарској и пожелео да у наредних месец дана, колико манифестација траје, сви заједно уживамо у богатом и разноврсном програму традиционалне и савремене културе и уметности.

– Драго ми је што ову јубиларну манифестацију започињемо филмом нашег сународника, Милорада Крстића, чије су изузетне вредности препознали светски филмски познаваоци и критичари. Трудимо се да будемо другачији и нови, јер наш мото за заједништво на пољу културе и уметности је: „Данас стварамо традицију будућности“ – рекао је господин Ђурић.

Аутор филма Мило-



Рихард Тирчи



Милан Ђурић



музеј МоМа у Њујорку, пештански Музеј лепих уметности, као и лондонску Тејт галерију, галерију Уфици у Фиренци, као и друге светски познате музеје. Колекционара траже и гангстери и ловци на главе, а његова је уцењена чак на сто милиона долара. Мајк Ковалски, приватни детектив и експерт за крађе уметнина, добија

задатак да ухвати лопова. У овом духу га непрестано спречава фатална Мими, чланица банде.

Када су се светла упалила, редитељ Милорад Крстић је, примајући честитке гледалаца, за наш лист рекао: - Циљ ми је био да направим филм који није досадан. Он јесте вишеслојан и вишезначан. Управо зато не бих

ја о њему пуно да говорим, ту је публика да открива сва она значења и поруке које он носи. То вам је као када посматрате Рошачеве мрље, тест који психијатри и психолози користе у свом раду да кроз асоцијације које видимо, пројектујемо сопствене, несвесне психолошке процесе. Али је то тест и за то колико смо спремни да се отворимо. Тако и у филму, битан је начин опажања целине и детаља, тумачење приче, стила и форме. Једна реченица из филма: „Лепота не сме да буде закључана,“ алудира на потребу да се лепота живи, да човек

управо зато што је он оснивач детективног жанра и фантастике, у чијим делима има доста мистицизма. Ово је само један детаљ који сада издвајамо, али филм треба погледати више пута како би се потпуније сагледао. Мој „Колекционар“ није обичан серијски пљачкаш музеја. Он не краде да би имао материјалну корист. Он је острашћен на начин као што то каже један јунак: „Уметност је кључ за проблеме ума. Наравно, ово није у погрдном значењу, јер у сваком од нас постоји нека од црта главног јунака који доживљава успоне, падове, кривине,



остварује своје духовне и уметничке потребе. У неким сценама се савршено осликава савремени, ужурбани живот, журњава, која се фигуративно представља шинама брзог воза. С друге стране, полако мили један пуж са кућицом. Он је спор, али се незауствљиво креће са оним спиралним обликом љуштуре, коју многе културе тумаче као симбол животних циклуса. Све се понавља и враћа. И, без обзира где иде пуж, он је увек код куће. Потпис на шинама Едгара Алана Поа је

кога прогања подсвест и који се тражи. Врло интересантно ми је да поделим доживљај са публиком и да доживим тај повратни ефекат (Ripple effect).

Домаћини програма свечаног отварања „Месеца српске културе“ у филмској палати „Уранија“, били су позната водитељка Мађарске телевизије Клари Диоши и њен колега, дугогодишњи новинар и уредник „Српских недељних новина“, Драган Јаковљевић. Славица Зељковић

Семинар српског језика и културе

Скуп лектора и студената српског језика из света

Међународни славистички центар ове године организује 49. Интернационални скуп слависта - семинар српског језика и културе. Скуп је почео у Тршићу, родном месту Вука Стефановића Караџића, где је првих недељу дана одржан курс за усавршавање лектора. Наредних недеља, све до 21. септембра, предавања ће се одржавати на Филолошком факултету у Београду



Како СНН сазнаје, учесници курса у Тршићу били су лектори српског језика као страног, из Кракова, Одесе, Софије, Париза, Торина, Хамбурга. Ове године је и Будимпешта као град са дугом традицијом изучавања српског језика послала свог представника. Лекторка Андреа Шупут имала је прилику да се упозна са новим тенденцијама у настави српског језика као страног, а студенти нашег језика и књижевности Филозофског факултета Универзитета ЕЛТЕ ће већ од ове јесени имати могућност да уче по најновијим методама наставе српског као страног језика.

Према речима Јелене Анђелко-

вић, лекторке из Хамбурга, циљ ових сусрета је размена искустава, умрежавање лектора, тимски рад и усвајање нових компјутерских алата, корисних за наставу. Јелена додаје да боравак на овако стручном курсу омогућава колегама и нужне бодове у оквиру усавршавања.

Следеће три недеље Скуп слависта ће се одржавати у Београду, где ће се предавања одржавати не само за лекторе, него и за студенте српског језика из различитих земаља.

Лекторке Александра Војташек из Кракова и Ива Гринко из Софије, изузетно цене могућност боравка у Србији. Према њиховим речима, црпљење из искустава лектора који су изворни говорници, и то не само у сфери језика, већ и у ширим културолошким оквирима, изузетно им много значи.

У Београду на семинару учествује око 60 студената српског језика из целог света, кажу организатори. Ранијих година, студенти будимпештанске србистике већ су имали прилику да учествују на овом скупу, па треба очекивати да ће њихово интересовање за српски језик наставити да расте и да ће убудуће у већем броју одлазити у Београд, својеврсну престоницу српског језика, књижевности и културе.

СНН

ПРОСЛАВЕ

Вишеструко славље у Новом Сентивану

Храмовна слава у знаку плодова двеју акција

У летопису српске заједнице у Новом Сентивану ова година ће имати посебно значење, јер су Срби у овом насељу надомак Сегедина, приликом прославе храмовне славе - Велике Госпојине, присуствовали и поновном освећењу споља обновљене цркве, чији торањ од сада краси новопостављени, позлаћени крст



Будући да је новосентиванску српску православну цркву начео зуб времена, Срби у овом насељу, предвођени својим духовним пастиром о. Светомиром Миличићем, парохом дешчанским, администратором новосентиванске парохије, одлучили су да споља обнове цркву, а уз то на торањ светог храма поставе и нов позлаћени крст.

„Иницијатива је почела прошле године. Пре неколико година када су српски православни верници из Новог Сентивана боравили на поклоничком путовању у Румунији и посетили тамношње манастире, били су и у темишварској Саборној цркви. Тамо су тада управо били у току извођачки радови, тачније, поставили су два нова велелепна крста на врх Саборне цркве и верници су били одушевљени. Када су се вратили са поклоничког путовања, Јелена Марковљев-Веселинов, иначе председница месне српске самоуправе, иницирала је да када се створе за то финансијски услови, и Срби у Новом Сентивану поставе нов крст. Прошле године кренуло се са прикупљањем прилога за крст, али наравно нужно је било урадити и друге послове на светињи, пре свега,

спољашњу реконструкцију. У томе смо успели и веома се радујем због тога!“, рекао је за наш лист протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански, администратор новосентиванске парохије.

Извођачки радови, иначе, поверени су Радионици за рестаурацију и црквену уметност „Банковић“ у Београду, коју предводи Владан Банковић. Крсно знамење је у Нови Сентиван стигло преко Румуније и постављено је у српском православном храму, где је његово освећење, на Видовдан, обавио протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански, администратор новосентиванске парохије. Крст је на своје место, торањ месног српског православног храма, постављен два дана пре великогоспојинске храмовне славе.

Треба рећи да је још један извођачки подухват извршен од стране Радионице за рестаурацију и црквену уметност „Банковић“. Александра Банковић, сликар-рестауратор, обновила је медаљон, који се налази на крсту, постављеном у порти светог храма.

„Медаљон је доста наивно сликан, не представља велику уметничку вредност, од метала је, био је зарђао, оштећен. И ја сам на основу података успела да га реконструишем, а потом је извршена позлата медаљона на којем се налази Успеније Пресвете Богородице“, рекла је уметница, која свој рад није наплатила.

На сам дан црквеног празника, Велике Госпојине, у обновљеној српској православној цркви, чији торањ од 26. августа краси нови позлаћени крст, многи су се окупили не само из места него и шире, а дошли су и пријатељи, родбина Новосентиванаца из пограничних насеља у Србији. Свету литургију, коју су служили протојереј-ставрофор Илија Галић, парох батањски, архијерејски намесник сегедински и протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански, администратор новосентиванске парохије, својим појањем увеличао је Хор „Јавор“ из Сентандреје.

У склопу славске литургије духовни пастир Новосентиванаца одржао је и свечану славску беседу током које је говорио о врлинама Пресвете Богородице, између осталог рекао следеће: „Света Богородице је изабрана да буде посредница између Бога и рода људског. Она се удостојила својим животом, чистотом и свом вером да постане Мајка Сина Божјег – Господа Исуса Христа. Од самог Њеног зачећа и рођења, она је цео свој живот посветила Богу.“

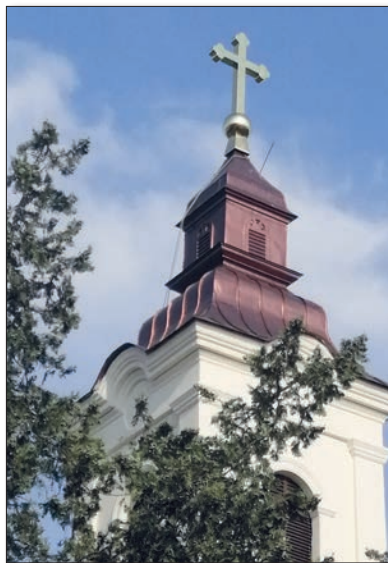
Прота Миличић је у наставку своје проповеди говорио и о уснућу Пресвете Богородице, а крај свете литургије протекао је у знаку доделе захвалница свима који су својим финансијским прилозима допринели обнови, улепшавању светог храма. Том приликом о. Миличић је присутне информисао да су у јабуци старог крста пронашли податак да је стари крст од лима био постављен 1931. године, за време столовања епископа Георгија Зубковића.

– За овај нови крст мајстор је дао гаранцију од 50-60 година, а ми се пак сви радујемо што свети храм краси ново крсно знамење – рекао је отац Миличић.

Треба рећи да је храм опремљен и новим мобилијаром. Наиме, прелепи сто цркви поклонила је породица Станојев из Деске. Након освећења стола, следио је помен за упокојене чланове свечарских породица, а преподневна света литургија окончана је пригодним пријемом и агапеом у Дому цивила.

Прослава патрона светог храма у Новом Сентивану настављено је вечерњем у присуству епископа будимског Лукијана, који је од стране мештана топло поздрављен. Извршен је опход цркве, као и њено поновно освећење, да би потом уследио и свечани чин резања славског колача и благосиљања кољива. Кумовао је Адам Ацков, а за следећу годину кумства се примио Александар Путник.

Након свечаног чина, уследио је још један празнични тренутак, наиме, преосвећени владика Лукијан је одлуком Синода Српске православне цркве Јелени Марковљев-Веселинов, „за истрајну и делатну љубав према Мајци Цркви, а нарочито за учешће у парохијском животу цркве у Новом Сентивану“, уручио орден Деспота Стефана Лазаревића. Видно узбуђена, награђена председница месне





Српске самоуправе изјавила је: „Мене је увек водила иницијатива и предлог да нешто остваримо. То ја сама нисам могла да спроведем, него сам увек имала подршку. Многи су ми помогли: Дора Крунић, Божидар



Путник и Милош Путник. И наравно, о. Светомир, који је био највећа подршка. Јако сам се изненадила када сам чула своје име, тј. да су мени доделили ово високо признање. Радujem се, али уједно ми је и тешко, јер мој муж није дочекао овај велелепни тренутак, пошто је он имао највећу вољу и жељу да се ова црква обнови, улепша, крст измени.“

Радови у Новом Сентивану коштали су око 6 милиона форинти. Део средстава – 2,5 милиона форинти – обезбедила је Локална самоуправа

рале породице или појединци. Славље је настављено у порти храма где се пригодним културним програмом представио подмладак Културно-уметничког друштва „Банат“ из Деске, а празнични дан је приведен крају весељем и заједничком вечером.

Након што су урађени бројни радови – извршена је изолација, светиња је малтерисана и окречена, извршено је и чишћење, фарбање крова – Срби у Новом Сентивану већ размишљају о следећим корацима: у



села предвођена начелником Лазаром Путником, који је изразио спремност сеоске самоуправе да подржи даље реконструкционе радове на светињи. У том циљу планира да поднесе конкурс а благослов ће затражити од Будимске епархије. Куповину крста материјално је подржала Новосентиванска српска самоуправа, док су преостала средства дони-

догледном времену планирају да обаве унутрашње кречење зидова и столова, жеља им је да стари иконостас обнове и допуне новим иконама.

Покровитељи празновања били су Самоуправа Срба у Мађарској, Новосентиванска Српска народносна самоуправа и Локална самоуправа насеља.

Предраг Мандић

Свечаност у Батањи

Почетак школске године и проширења забавишта

Уз одјек школског звона, 2. септембра, тачно у осам сати, у дворишту Батањске двојезичне српске основне школе и забавишта, свечаним пријемом првака, почела је нова 2019/2020. школска година

Присутнима на школској свечаности у Батањи, обратио се Никола Ђенеш Екбауер, директор српске образовне институције. Срдачне речи добродошлице најпре је упутио првацима који су се опро-

стили од својих васпитачица и који крећу у нови свет бројки и слова, а затим и старијим основцима и пожелео им успешан рад у току ове школске године.

Старији основци су у част својих нових другара припремили пригодну приредбу. И док се из грла свих основца чула мелодија школске химне првацима је њихова учитељица, Мелинда Керем, предала поклоне за срећан и берићетан почетак школовања. Седам првака ове године је започело школовање, док се у забавишту број малишана опет повећао. Ово је нови рекорд уписаних малишана, њих десеторо се од септембра окупило у српском забавишту.

На велику радост свих, у наредних неколико недеља очекује се почетак радова на проширењу српског забавишта у Батањи. Ово проширење ће побољшати свакодневни рад у забавишту и учинити га још ефикаснијим. Деца и запослени ће имати много више места

на располагању, чиме се сада не могу похвалити.

У колективу школе је дошло до малих промена, колектив је освежен са два нова педагога, који су са старом гардом учитеља и наставника спремно дочекали малишане у прелепо уређеном амбијенту школе како би се деца што боље прилагодила на нову средину, нови ритам живота и обавезе, јер школу од почетка треба прихватити као место где их чекају нова знања и нови пријатељи.

Управа школе од средине септембра уводи једну новину, а то је вечерња школица српског језика за родитеље и запослене у школи који не говоре српски језик. Како би што више утицали на очување српског говора у овој средини, школа се одлучила на овај корак. Деца, код куће све мање говоре српски језик, њихова идеја је да омогуће и родитељима да науче српски језик, како би малишани не само у школи, већ и код куће могли комуницирати на српском језику.

Пред основцима и наставницима су бројни програми, манифестације и такмичења. Својим радом и трудом, надамо се да ће успети да савладају све изазове који се пред њих постављају и притом очувати дубоко укоренјену српску традицију и обичаје. У септембру их очекује прослава храмове славе и Дан српске културе, наступ на „Ајваријади“ и тродневна екскурзија по Барањи где ће се упознати са српским знаменитостима из тог краја.

Станислава Ђенеш Екбауер



ТЕАТАР

Ловрански дани позоришта и културе

Отварање „Ловранских дана позоришта и културе“ одржано је 29. августа, а отпочело извођењем химне фестивала, за коју је музику и текст написао Ратко Караљевић. Химну су извели глумци Српског позоришта у Мађарској, уз подршку позоришног оркестра, који је за ову прилику добио појачање - тамбураша из Мохача, Јожефа Вершендија Ковача.

Уздигнуће из конзервативног мањинског театра

У Ловри је последњих дана августа одржан фестивал „Ловрански дани позоришта и културе“. Током четири дана његовог трајања, приказане су четири представе, а манифестација је завршена концертом музичке групе „Бабарога“



- Први пут смо дошли и настанили се у Ловри 1999. године. Тог лета одиграли смо прву представу ловранског театра, „Госпођица Јулија“ и од тада се сваког лета налазимо овде и добро

управо у Ловри.

Диана Ђурић, менаџер за културу у Српском културном центру у Будимпешти, честитала је Милану Русу што годинама одржава фестивал и српску културну сцену у Мађарској.

Потом је, у име Удружења „Круг“, Љубомиру Алексову, представнику Срба у Мађарском парламенту, уручила поклон-слику, његов портрет, рад академске сликарке Споменке Алечковић, као знак пажње за помоћ коју је Алексов пружио за пројекат „Варош РТВ“.

Вече је настављено извођењем нове представе СПМ-а, „Аутобиографија“, коју је по

се осећамо - осврнуо се на почетке овог фестивала директор Српског позоришта у Мађарској Милан Рус.

У склопу фестивала, у Дому културе, отворена је изложба слика Милана Ђурића, академског сликара из Будимпеште. Ђурић је рекао да радо долази у Ловру и подсетио да је прва сликарска колонија Удружења уметника „Круг“ била одржана

мотивима истоименог дела Бранислава Нушића, написао драмски уметник и директор овог позоришта, Милан Рус. Мађарска верзија ове представе изведена је наредне вечери. Српска публика, а исто као и мађарска, уживала је у духовитом кабареу, увек веома актуелном Нушићу и певљивим музичким нумерама. У овој представи улоге тумаче: Тина Чорић,

која игра четири лика - чистачицу, конобарицу, проститутку и супругу руског туристе. Његов лик тумачи Јанош Деги, који потписује и режију. Конбара игра Стипан Ђурић, хармоникаша Милан Рус, а госта који својим упадицама омета представу, Митар Кркељић. Сценографију је радио Тибор Прагаи, костиме Ноами Борбел, а асистент режије је Катарина Павловић Бачи. Током целог фестивала о тону и светлу бринуо је Богдан Сабо.

Једно вече је, по обичају, било предвиђено за гостовање мађарског театра, а овога пута то је било позориште „Подјум“, које је извело представу „Edes alkony“, у режији Наталије Беднаи. Главну улогу је тумачио доајен мађарског глумишта, Габор Харшањи, а поред њега ту су били и Шандор Варфи, Наталија Беднаи, Кристина Тернаи, Адел Гостола и Чаба Гилер.

Последњи дан фестивала, Народностно позоришно удружење најмлађима је разбуктало машту, уводећи их у „Чудесну собу“, на дружење са оживелим луткама. У веселој представи са пуно хумора и лепе музике, у режији Жофије Вестл, учествовали су млади талентовани глумци у саставу: Федра Алмошд, Линда Келер, Тунде Тројан, Левенте Галда, Бранимир Ђорђевић и Фотиос Колатос.

- Отворили смо врата једног жанра који није уобичајен у нашем позоришту. Осећам се као дете које полако устаје и треба да научи да хода. Грађански театар је у неку руку застарео. Овога пута смо се мало одмакли од конзервативног мањинског театра, који негује свој фолклор



и традицију. Одлазећи на фестивале, видели смо да треба да се развијамо, јер како је рекао наш драги редитељ Златан Дорић „све што се не развија, то умире“ - рекао нам је Милан Рус на крају фестивала.

„Ловранске дане позоришта и културе“ затворили су чланови СПМ-а и музичке групе „Бабарога“ из Будимпеште, заједничким извођењем Ловранске химне, у рок обради, а потом и концертом.

Финансијску помоћ за овај пројекат обезбедила је Фондација „Бетлен Габор“.

К. П.



ШТА КАЖУ ГЛУМЦИ?

Стипан Ђурић: „Напokon сам добио улогу у којој се све сме направити, треба бити храбар, па ће се видети резултат. Ово се подудара са нашом професијом, пуно тога морамо испробати као глумци, радећи на некој новој улози. За мене је ово био велики изазов, до сада то нисам радио. Времена од пре сто година су непромењена у односу на данашњицу, поруке су исте, само се људи мењају, они који управљају светом.“

Јанош Деги: „Ово ми је други пројекат са СПМ-ом и веома ценим активности и успехе народностних позоришта. Као глумац који не говори српски језик, а у представи имам само неколико реченица на енглеском, схватам колико је велика ствар играти на свом матерњем језику, а поред тога и на мађарском, значи представљати две културе. Дивно се осећам са овим људима, ценим њихову истрајност и обожавам њихов темперамент, хумор, динамику, снагу и дубину размишљања.“

Тина Чорић: „Ово је представа која се увек мења, много зависи од реакција публике, као и од наше инспирације. Данашња представа ми се свидела, јер су у публици били мени веома важни људи. Играм четири улоге и не бих знала која ми је најдража, јер сам добила потпуну слободу да их сама обликујем. Изазов ми је био да добро одиграм пијану конобарицу, а да не пређем у очекивани клише, као и да нађем одговарајуће акције.“

Митар Кркељић: „Било ми је тешко на пробама и на представама, јер су све моје раније улоге биле лепе, приче о великим љубавима са прелепим песмама, и нису имале много везе са реалним животом. Схватио сам да све непријатности у овој представи произилазе из тога што се у њој дешавају реалне, свакодневне ствари, и да су сви учесници, и глумци и публика, могли да осете да се у представи говори о нашим животним ситуацијама данас. Сви се можемо пронаћи. У томе је генијалност и универзалност Бранислава Нушића, који је написао биографију свих нас.“

Сејединска српска народностно самоуправа и Сејединска Месна српска заједница, срданно вас позивају на

ДАНЕ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У СЕГЕДИНУ

Од 10. септембра до 25. новембра 2019.

- 19. 09. - Сеједин, Дом народности (Ул. Островски бр. 6) 17:00 - Представљање и изложба Дешчанске радионице „Златне руке“
- 26. 09. - Сеједински српски клуб (Ул. Шомођи бр. 3) 17:00 - Представљање едиције „Барањске свеске“
Предавачи: др Предраг Мандић, др Милица Павлов и аутори
- 2. 10. - Дом народности (Ул. Островски бр. 6) 17:00 - Српска „плесачница“, са учешћем КУД-а „Банат“
- 10. 10. - Сеједински српски клуб (Ул. Шомођи бр. 3) 17:00 - „Паланка некад и сад“ - фото-изложба и предавање
Предавач: Сенад Емра
- 30. 10. - Дом народности (Ул. Островски бр. 6) 17:00 - Српска „плесачница“ - КУД „Банат“
- 9. 11. - Српска црква и Сеоски дом - Деска 16:00 - „Банатски сабор“ - Сабор духовне и народне песме и народне музике
- 10. 11. - Српска православна црква (Ул. Шомођи бр. 3) 10:00 - Св. литургија са учешћем хора
- 21. 11. - Сеједински Српски клуб (Ул. Шомођи бр. 3) 17:00 - Свечано завршно вече

Реализацију манифестације попоили су: Самоуправа Срба у Мађарској, Комисија за образовање, културу и спорт Сејединске градске самоуправе, Република Србија - Министарство спољних послова - Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, Фонд Министарства за људске ресурсе Мађарске

Књига „Пушник по Светој гори“

ПУТОПИС

Водич кроз духовна блага православља

Управо објављена књига „Путник по Светој гори“, Бориса Субашића, може бити од помоћи онима који желе да упознају ово свето место. Грчко полуострво Атос је дуже од хиљаду година Света гора, Богородичин врт православног света, монашка република у којој живе само калуђери. Данас је на Светој гори Атонској живо 20 манастира и мноштво мањих монашких заједница



Хиландар

Репортер „Новости“ Борис Субашић, написао је и управо објавио књигу „Путник по Светој гори“, која је настала као резултат његових бројних путовања на ово свето место. Она је својеврсни водич кроз благо Свете горе, кроз њену манастирску историју и предања чувана више од хиљаду година.

- Ова путовања оставе зарез, ожи-

Света гора, по речима Бориса Субашића, има много српског наслеђа, али је оно много веће од пуке чињенице о задужбинама.

- Није реч само о томе да су неки племићи улагали у изградњу зграда. Они су улагали не да би то назвали својом заоставштином, него да се сачува успомена на њих и на реч једног народа. Владари су били далековиди, јер ти манастири су, како се каже, „певали на српском“ у тренутку када Србија више није постојала као држава.

Данас, наш народ чини трећину посетилаца Свете горе, а осим Грка и Руса, међу бројнијим гостима су Британци, Немци, и у новије време Румуни. Сви они долазе из најразличитијих побуда. Неки траже излечење или уточи-



Симонопетра

љак на души, нешто непролазно. На Свету гору нисам ишао као богомолац, већ као новинар, путописац, истраживач. Идеја књиге је да буде путовођа, да помогне онима који крећу на ово путовање, да се снађу, да схвате где су. Ја такву помоћ нисам имао, нити слична књига постоји на нашем тржишту и сигуран сам да ће ово издање бити драгоцену помоћ свима који долазе на Атос - објашњава аутор.

ште од буке савременог света, други су ту на ходочашћу, или су на „предаху од жена“. Неки дођу из пуке радозналости, вуку кофере са точкићима по каменим и козјим стазама...

- Сви на овај пут одлазе са неким предубеђењем. Неки очекују да на Атосу пронађу свеце, па се разочарају, јер су монаси само људи. Неки су саблажњени утиском да је сувише модерног стигло на Атос. Свако Свету



Лука Уранополис

гору доживљава на свој начин - појашњава аутор.

Ово свето место није само земља људи који су се одрекли земног живота, већ је, по Субашићевим речима, огледало света који је окружује.

- У тој непроменљивој земљи без жене и деце, која се никад није угасила, можете да нађете остатке свих уметничких праваца у неком времену, остатке од античких па до ове савремене цивилизације. У времену депресије и разочарања у велике хуманистичке идеје, људи из целог света се враћају трајним вредностима, ономе што је опстало већ две хиљаде година. На оваквим местима они траже утеху, мир, наду...

Међу посетиоцима Свете горе посебно место заузима „освајање“ њеног врха, Атона.

- Највиши је то додир са Богом који смртник може да достигне, верују исихасти. Сваке године, 18. августа, хиљаде православних поклоника из целог света пењу се на 2033 метра високи врх Атос, да би у целоноћној свечаној молитви дочекали величанствени призор свитања на Преображење - пише Субашић.

А оне који су први пут легли на овај

свети врх и загледали се у непрегледно звездано небо сачекало је изненађење.

- Толико звезда и пространство изнад вас у једном тренутку као да вас „повуче“, па се инстинктивно хватате за најближи камен, не бисте ли остали „везани“ за земљу. То је непоновљиво искуство - закључује Субашић.

Драгоцену помоћ у разумевању и упознавању Свете горе, Субашић је добио из заборављене књиге нашег

првог академског сликара и истраживача Димитрија Аврамовића (1815-1855), који је описао све светогорске манастире.

- Пронашао сам је у једној немачкој библиотеци и од тада се не одвајам од ње. Могу слободно да кажем да је Аврамовић посредно био мој учитељ и „коаутор“ ове књиге - каже Субашић.

Током једног путовања, Субашић је



Дионисијат

на вишесатној литургији приметио свог земљака, који се својом „дизелашком културом“ баш и није уклапао у амбијент.

- Али био је посвећен, стајао је сатима, обливен знојем, видело се да једва издржава, али је одбио да се макар ослони на зид. А кад смо изашли, пришао ми је и узвикнуо: „Јеси ли видео, каква литургија... врх, брате!“ ■



Свети Пантелејмон



Ватопед

ТРАДИЦИЈА Музички табор у Десци

Интересовање полазника премашило очекивања организатора

Седми по реду Музички камп, у организацији КУД-а „Банат“ из Деске, одржан је од 12. до 18. августа, окупивши 93 полазника из пет земаља: Србије, Румуније, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Мађарске

Никада толико полазника није било на кампу КУД-а „Банат“ као ове године, али када се у њему одвија одличан рад - а добар глас се надалеко чује - онда се не треба чудити зашто влада огромно интересовање према овом кампу, чија популарност само расте.

Према унапред одређеном радном режиму, кампери су радили и пре подне и поподне. Наравно, уз стручну обуку од организатора су

добили и пропратне програме, занимања, анимације: у понедељак одржана је квискотекта, у уторак пројекција филма о Десци, среда и четвртак поред емитовања филма о чувеним композиторима Сави Вукосављевићу и Марку Нешићу, протекли су у знаку учешћа у раду радионице (учесници су плели, радили наруквице, плетенице, ткали кајише за тамбуре итд.), у четвртак организован је излет у Морахалом у Српски култур-

Госповање деце групе СКУД-а „Табан“ у Грчкој

Учешће на фестивалу у Аспровалти

Овога лета, деџа група КУД-а „Табан“ по први пут је гостовала у Грчкој. У периоду од 11-17. августа основци били су гости на међународном фестивалу („Таоо International art Festival“), у Аспровалти, приморском градићу у близини Солуна, на позив организатора овог фестивала, који сваке године организује разноврсне летње манифестације.

Двадесет троје младих играча, у пратњи старијих чланова КУД-а „Табан“, Софије Каплан, Ане Влајнић и Вељка Круља, као и руководица, Аните Накић Вуковић и Душана Вуковића, на овај дугачак пут ишли су аутобусом. Смештај је био обезбеђен у кампу поред обале мора, са осталим учесницима фестивала. Имали су три званична наступа на којима су приказали своје умеће у изведби ига-

ра из Мачве, влашких игара и кореографију „Ој, Српкињо“, уз кратки певачки блок.

Поред наступа, деца су у кампу имала и обавезе; биле су организоване разноврсне активности уз присуство аниматора. Сваки дан је било весело, играло се и певало, а гостујућа културно-уметничка друштва желела су да покажу што више својих увежбаних кореографија. Било је времена и за одмор и купање у топлом грчком мору.

„Табанаши“ су се вратили кући носећи дивне успомене и наду да ће и следеће године бити позвани на фестивал, што је извесно, јер су организатори били презадовољни њиховим наступима. Средства за овај пројекат обезбедила је Фондација „Бетлен Габор“.

К. П.



многи сматрају музичким наследником маестра Боре Дугића. Њена секција, такође, била је бројнија у односу на прошлу годину, а оно што је представљало посебну занимљивост у групи фурулаша било је то што су заједно вежбали и свирали дед и унук: Миодраг Ђукин и Рувен Фридман.

Полазници табора су, дакле, 18. августа имали прилику да потврде

ни центар „Коло“. Петак је био обезбеђен за гастрономију када је маестро Зоран Бугарски Брица скувао „војвођански пасул“ а субота је протекла у знаку спорта, надметању у фудбалу, када су се подељене групе такмичиле за престижно прво место. Последњег дана, 18. августа, одржано је „Завршно вече“ табора, концерт у месној Сеоској кући.

Треба истаћи једну новину, а то је покретање црквено-хорског певања. Иако ова секција није целе недеље радила, ипак, упркос томе, била је веома активна и успешна. Појци-певачи су под руководством ђакона Стефана Милисавића учили и вежбали литургијске песме, имајући у виду да се приближавао дан црквеног празника „Преображења Господњег“, који је уједно и заштитник дешчанске српске православне цркве.

Организатори „Музичког табора“ предвођени Кристифором Брцаном, председником „Баната“, који су имали захтев да се у стручну едукацију кампа уврсти и обрада мелодија из Деске, и ове године младе тамбураше из Мохача поверили су Јожефу Ковачу Вершендију, музичком педагогу, мајстору народне радиности из Мохача.

Са осталим тамбурашима деџег узраста радили су проф. Милош Авакумовић из Руме, Марко Пачетић и Стефан Михаиловић из новосадског Центра тамбурашке културе. Он је предводио одрасле, искусне тамбураше као најмасовнију групу. Марко Ђорђевић, тамбураш Оркестра „Банат“, сваке године је саставни део великог оркестра табора. И ове године на челу хармоникаша био је Крунослав Кића Агатић, познати хармоникаш из Тукуље, којем се на два дана придружио и врсни хармоникаш Радован Марић, члан Великог народног оркестра РТВ Војводине.

Фурулашку секцију и овога пута предводила је Неда Николић, коју

своје свирачко умеће, стечено у склопу кампа, који је и ове године био праћен Кампом ручне радиности, предвођеним Евом Брцан, руководиоцем Радионице „Златне руке.“

У Сеоском дому уприличен је завршни концерт, на којем се свако представио, извео своју нумеру. Публика је са одушевљењем поздравила све извођаче а посебно „Велико дешчанско коло“, позната кола и песме из Војводине, а слаг на трти било је извођење предивне песме коју, иначе, пева врсни италијански оперски певач и тенор Андреа Бочели.

Циљ организатора је да у наредних пет година обиђу већину насеља настањених српским живљем, како би записали и сакупили још постојећу музичку грађу. Крајњи циљ је пак да се објави ЦД под насловом „Музичка традиција Срба у Мађарској.“

„Мислим да можемо бити задовољни овогодишњим кампом, који је добио и нове садржаје. Оно што радује јесте да је осим стручног рада и овај пут дружење доминирало. Често пута, она су трајала до касних сати, иза поноћи. Табор је свакако био квалитетан, а оно што ће можда представљати мању главобољу то су капацитети смештаја. Како камп постаје све популарнији, тако и број учесника се повећава“, каже Кристифор Брцан.

Музички табор у Десци ове године коштао је преко два милиона форинти. Самоуправа Срба у Мађарској је камп суфинансирала са 500.000 фт, док је Дешчанска српска Самоуправа обезбедила 300.000 фт. Локална самоуправа села Деске је из свог буџета издвојила 850.000 фт, а остатак средстава обезбеђен је путем сопственог учешћа полазника кампа, које је износило 10.000 форинти по особи.

Предраг Мандић

ПРОГРАМ МАНИФЕСТАЦИЈЕ „МЕСЕЦ СРПСКЕ КУЛТУРЕ“

14. септембар од 9.00 ч.

ФOLK ФЕСТИВАЛ - АЈВАР ФЕСТИВАЛ

У оквиру целодневног програма „Ајвар фестивал“ учествују културно уметничка друштва Срба у Мађарској: КУД „Банат“ (Деска), КУД „Табан“ (Будимпешта), КУД „Опанке“ (Помаз), КУД „Рузмарин“ (Калаз), КУД „Весели Сантовчани“ (Сантово)

Место: Деска

Адреса: Deszk, Szabadidő Park

14. септембар 11.00-15.00 ч.

СРПСКИ ГАСТРОНОМСКИ ДАН - ДАН ГРАДА ПОМАЗА

Место: Дом културе у Помазу

Адреса: Pomáz, Huszár utca 3.

14. септембар 18.00 часова

КОНЦЕРТ МЕШОВИТОГ ХОРА „VOX MIRABILIS“

Вођа хора: Катица Землењи

Место: Српски православни храм у Стоном Београду

Адреса: Székesfehérvár, Rác utca 16.

20. септембар у 19.00 ч.

„УКРАЂЕНА ЛИЧНОСТ“ - позоришна представа

Аутор и извођач: Милан Лане Гуговић

Вечити младих, непоновљиви комичар и прослављени глумац господских манира старе школе понашања и опхођења, Милан Лане Гуговић (познатији као Срећко Шојић, звезда комедија „Бела лађа“ и „Тесна кожа“), представља непоновљиву хит комедију и на позоришне даске доводи „чувано“ Срећка Шојића.

Место: Дом културе „Етвеш 10“

Адреса: Budapest, VI. kerület, Eötvös utca 10

21. септембар у 10.00 ч.

ЛИТУРГИЈА У САНТОВУ

Свету литургију ће својим појанем увеличати хор при Храму Светог Георгија у Будимпешти под руководством ђакона Стефана Милисавића

Место: Српски православни храм у Сантову

Адреса: Hercegszántó, Alkotmány tér 9.

21. септембар у 19.00 ч.

„АУТОБИОГРАФИЈА“ - позоришна представа

Кабаре Милана Руса по мотивима Бранислава Нушића

Режија: Јанош Деги

Улоге тумаче: Стипан Ђурић, Тина Чорић, Милан Рус, Јанош Деги и Нито Инкогнић

Продукција: Српско позориште у Мађарској

Представа је настала по мотивима истоименог Нушићевог дела, чија је радња смештена у данашње време.

Место: Дом културе у Сантову

Адреса: Hercegszántó, Kossuth Lajos utca 54.

25. септембар у 18.00 ч.

ТУРИСТИЧКИ И ГАСТРОНОМСКИ ВОДИЧ „САЛАШИ ЗА ВАС“

- промоција књиге

Аутор: Мирослав Божин

Издавач: Прометеј, Нови Сад

О књизи ће говорити: Мирослав Божин

Овај водич омогућује да посетите салаше широм Војводине. Сазнаћете све битне податке и детаље о сваком од 56 представљених салаша у овом водичу и уверити се како се може одморити и провести незаборавно.

Место: Српско позориште-Српски културни центар

Адреса: Budapest, VI. kerület, Nagymező utca 49.

26. септембар у 18.00 ч.

„ВЕНАЦ ОД ТРЊА ЗА ДАНИЛА КИША“ - промоција превода књиге на мађарском језику

Аутор књиге: др Миловој Павловић

Издавачи: Културни и документациони центар Срба у Мађарској, Удружење уметника "Круг", Будимпешта

О књизи ће говорити: др Миловој Павловић, Милан Ђурић, др Предраг Степановић, Петар Милошевић и СПМ

Књига др Миловој Павловића „Венац од трња за Данила Киша“, у издању Службеног гласника, 2016 године, оцењена је као досад најпотпунија биографија великог писца, а уз то доноси и инспиративан пресек кроз Кишово књижевно дело.

Место: Библиотека за стране језике

Адреса: Budapest, V. kerület, Molnár utca 11.

27. септембар у 18.30 ч.

„ЗВЕЗДОБРОЈЦИ“ - промоција књиге

Аутор: Александра Нинковић Ташић

Издавач: Агапе, Београд

О књизи ће говорити: Александра Нинковић Ташић, Александар Гајшек

Место: Текелијанум

Адреса: Budapest, V. kerület, Veres Pálné utca 17.

28. септембар у 19.00 ч.

„ПЕШТАНСКИ ОМНИБУС“ - међународни сусрет писаца
Учествују писци из: Мађарске, Србије, Румуније, Републике Српске, Чешке, Немачке, Француске, Холандије
Музички интермецо: Криштоф Сатмари, саксофон; Марк Пап, клавир

Место: Ресторан Централ

Адреса: Budapest, V. kerület, Károlyi utca 9.

3. октобар у 19.00 часова

КОНЦЕРТ КВИНТЕТА „АЛТРО СЕНСО“ - „Траговима српских композитора“

Квинтет је основан 2014. године, и први је клавирски квинтет након дужег времена у Србији са континуираним наступима. Публици у Будимпешти представити се делима српских композитора рођених у Мађарској.

Место: Музичка академија Франц Лист

Адреса: Budapest, VI. kerület, Liszt Ferenc tér 8.

4. октобар у 17.00 ч.

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ НОВИХ ПРОСТОРИЈА СКЦ-а

Место: Српски културни центар

Адреса: Budapest, VI. kerület, Nagymező utca 49.

5. октобар у 15.00 ч.

ДАН СРПСКЕ КУЛТУРЕ У ЖУПАНИЈИ БАРАЊА

Освећење спомен-плоче на месту некадашњег српског православног храма у Сигетвару

Адреса: Szigetvár, Katona utca 1.

5. октобар у 16.00 ч.

„ИЗ ПРОШЛОСТИ СИГЕТВАРСКИХ СРБА“ - промоција 16. броја „Барањских свезака“

Аутор: Адам Пап, теолог

О књизи ће говорити: Адам Пап и др Предраг Мандић, уредник издања

Место: Дом културе „Вигадо“

Адреса: Szigetvár, József Attila utca 9.

5. ОКТОБАР У 17:00 ЧАСОВА

КОНЦЕРТ МЕШОВИТОГ ХОРА „ТИНОДИ“

Место: Дом културе „Вигадо“

Адреса: Szigetvár, József Attila utca 9.

КОНКУРС ЗА „СРПСКУ СТИПЕНДИЈУ“

Самоуправа Срба у Мађарској расписује конкурс за додељивање „Српске стипендије“ за студенте и средњошколце за I семестар/полугодиште школске 2019/20. године који припадају српској заједници у Мађарској.

Детаљне конкурсне услове и поступак вредновања пристиглих конкурса садржи „Правилник о српској стипендији“ који је усвојила Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској, а налази се на интернет страници www.szerb.hu.

Опште информације:

1. Кандидати који имају права да конкуришу

Приликом додељивања Српске стипендије ССМ-а (у даљем: „стипендија“) конкурисати могу кандидати (треба да имају мађарско држављанство) који студирају на Одсеку за српски језик и књижевност Филозофског факултета ЕЛТЕ БТК у Будимпешти, Катедри за славистику Филозофског факултета у Сегедину, студенти више школе за учитељице и васпитачице на српском смеру (на ЕЛТЕ у Будимпешти) или они који стичу прву диплому за учитеље српске народносне струке, а конкурисати могу и они који стичу тзв. „мастер“ диплому (мастер образовање), или студирају на другим институцијама високог образовања, затим средњошколци (гимназијалци) Српског забавишта, основне школе, гимназије, ђачког дома и библиотеке Никола Тесла у Будимпешти (седиште: 1074

Budapest Rózsák tere 6-7) а и они који похађају мађарске средње школе које су организованим оквирима укључене у српски народносни васпитно-образовни систем, без обзира на њихово држављанство. Кандидати треба да задовоље и следеће услове:

а) да су дали изјаву да припадају српској народности;

б) да му просек успех на полугодшту пре предаје конкурса буде барем 4,00, а у случају првог семестра на факултету да просек достигне 4,00. Студент треба да постигне 30 кредитних бодова по семестру, а да просек за средњошколце буде 4,30;

в) да заједно са законским представником истовремено са предајом конкурса приложи писмено одобрење за руковање личним подацима (према овом правилнику)

г) да је редован самофинансирајући студент по ССIV Закону о високом образовању из 2011. године 46. параграф §(1) тачка с), или да је студент који се финансира из мађарског државног буџета (слободно коришћење стипендије).

Стипендију може да добије средњошколац/студент који је

а) у назначеном року предао сву документацију одређену расписаним конкурсом;

б) задовољава условима ових одредби и расписаног конкурса;

в) обавезује се да по свом избору, у семестру у којем добија стипендију, врши студентски научни рад или активно учествује у раду неке организације српске заједнице;

г) за студенте је потребно да напишу мотивационо писмо о свом раду у оквиру српске заједнице у Мађарској, обим текста је максимално две странице.

2. Износ стипендије

Износ стипендије је максимално 75.000.- форинта по средњошколцу/студенту за један семестар, односно полугодиште.

3. Садржајни и формални захтеви конкурса:

Конкурс се предаје у једном примерку, на папиру, испуњен на компјутеру, потписан од стране средњошколца/студента, на формулару (прилог бр. 1. овог правилника, односно налази се и посебно на страници www.szerb.hu) и са следећим прилозима:

а) биографија кандидата (ученик/студент),

б) фотокопија или извод о потврди просека

4. Начин, место и рок за предају конкурса

Конкурсна пријава се пише на српском језику, може се предати путем поште, на адресу Канцеларије Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, 1055 Budapest, Falk Miksa u.3.) или се предаје лично на Секретаријату ССМ-а (1055 Budapest, Falk Miksa u.3.).

Напомена: на конверти треба означити следеће: „Конкурс за Српску стипендију“.

Рок за пристизање конкурса у Канцеларију ССМ: 7. октобар 2019. године до 13:00 часова.

Напомена редакције: На захтев олашчавача, тексты конкурса објављујемо без редакторских интервенција.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској ♦ За издавача: др Јадранка Гергев ♦ Главни и одговорни уредник:

др Драган Јаковљевић ♦ На захтев издавача листа, уредништво не лекторисхе текстове појединих аутора из Мађарске, што значи да одговорност за стил, језик и објављене чињенице

преузима аутор. ♦ Финансијер: Министарство за људске ресурсе Мађарске (Emberi Erőforrások Minisztériuma, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.) ♦ Фоторепортер: Иван Јакшић ♦ Седиште

редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com

♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички њелом листа: Тибор Фуџсел ♦ За шптамарију Szedéstűkőr Bt.: Ференц Ибош ♦ Текстуалне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ

НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање,

неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ НУ ISSN 2061–0238

ПУТОВАЊЕ

Обилазак српских светиња

Богатство какво мало који народ има

Циљ путовања по Србији, које је организовала Српска самоуправа из Помаза, био је да се путници на шестодневном путовању упознају са културним и уметничким богатством, које је за осам векова трајања опстало у српским црквама и манастирима, здањима и ризницама, али и са природним лепотама Србије



Српска самоуправа из Помаза, уз финансијску подршку фондације „Бетлен Габор“, организовала је путовање поводом

бларској клисури, кога окружују и други манастири, па се ова област назива српском Светом гором. Ту је и црква Светих апостола Петра и Па-

манстира обложен је историјом. Бели анђе, фреска која је очувана у готово потпуној првобитности, сматра се симболом младости и трајања.

Путници су били задивљени лепотом манастира Рача. За време турске владавине, манастир је био значајан центар преписивачке школе. Историја српске књижевности и највећи део стваралаштва у XVII и у првим деценијама XVIII века одређује појмом „Рачанска преписивачка школа.“ Путписац Евлија Челебија је 1630. године записао да је скрипторија имала 300 калуђера-преписивача, које је опслуживало 400 чобана, ковача, економа и друге послуге.

За наше путнике, овај манастир је био посебно важан због додирних тачака кроз историју, пошто су Срби у рату Аустрије против Турске 1683-1699. учествовали на аустријској страни и после аустријског пораза код Качаника, Срби су почели да се селе на север. За време Велике сеобе под Патријархом Арсенијем Чарнојевићем, 1690. године, и многи калуђери из манастира Раче су стигли чак до

ријстих споменика, путници су посетили Ваљево, једно од најстаријих градских насеља у Србији, Бајину Башту где се сваке године одржава највећа манифестација на води - Дринска регата, Вишеград, познат као „чаршија на води“, са својим прелепим мостом са 11 лукова, који је саградио Мехмед паша Соколовић, Нови Пазар познат као трговачки град, Рас, средиште старе српске државе, где су настајала нека најстарија очувана дела српске уметности, између осталих минијатуре Вукановог јеванђеља из 1202. године, које се чува у Санкт Петербургу. Посетили су Краљево, па манастир Жичу, где је крунисано седам српских краљева, а затим Стопића пећину, која је туристичка атракција на Златибору, са водопадом „Извор живота“, крстарили Увачким језером и видели станиште белоглавог супа.

Поклонници су посетили Дрвенград и Шарганску осмицу - најатрактивнију туристичко музејску железницу у Европи, и на крају старо село Сиројно - музеј на отвореном.

Било је пријатно свим путницима који су на неки начин домаћи, јер се сви међусобно познају. То је истински било осам векова у слици и речи. Сваки тренутак испуњен, а доживљаји су се сумирали тек по повратку кући. Били су то поучни и надахнути часови историје и историје уметности уживо.

Тешко је било сагледати монументалне темеље српског идентитета кроз векове, што је код сваког појединачно распламсавало машту и било подстицај за тражење одговора на вечите духовне теме. Много живописније се могло чути о историјским догађајима, о стварању самосталне Српске цркве, која је најстарија институција у Србији, о личностима и култури одређеног доба.

Путници из Мађарске су овом приликом видели огромно богатство какво мало који народ има. Треба га знати и сачувати за будућа поколења.

Славица Зељковић



800 година аутокефалности Српске православне цркве, које је трајало од 21. до 26. августа ове године. Иницијатор и организатор догађаја је Петар Богдан, председник Самоуправе у Помазу, а програм путовања, са акцентом на импресивној историји Српске православне цркве, али и српског народа, сачинио је Игор Рус. Један од путника био је и парох помашки, јереј Љубисав Милисавић, коме су се придружили верници и други путници из Помаза, али и из околних места. Оком камере све је забележио фотограф Ласло Јанка.

Туристички водич је био Зоран Илић, историчар и даровит говорник, који је врло цењен у српској заједници у Мађарској, јер је дуго година водио групе путника на бројним екскурзијама по Србији и Европи. Све укупно је допринело да је доживљај био изузетан, нарочито при посети манастиру Јоване у Овчарско-ка-

вла у Расу из VIII века, која представља најстарији споменик архитектуре на простору Србије, Сопоћани, који су историјско језгро српске средњовековне државе Рашке, Раваница, задужбине цара Лазара, Љубостиња, задужбина царице Милице, Манасија, задужбина Деспота Стефана Лазаревића.

Поклонници су посетили и Жичу, која је колевка српске писмености и просвете, вековни светионик српске културе, где се ткала непрекинута нит српске књижевне речи, Студеницу, један од највећих и најбогатијих манастира Српске православне цркве, задужбину Стефана Немање која представља културно добро од изузетног значаја. Застали су поред Белог анђела, ремек дела ванвременске лепоте, у манастиру Милешева из XIII века, задужбини краља Владислава, сина краља Стефана Првовенчаног, унука Немањиног. Сваки зид овог

Сентандреје и захваљујући њима Сентандреја је постала културни центар Срба у Угарској.

Поред храмова и културно исто-

